

Commissie van Aanbestedingsexperts

Advies 186

1. Feiten

1.1. Beklaagde is op 29 september 2014 een Europese niet-openbare aanbestedingsprocedure gestart voor een overheidsopdracht met betrekking tot de realisatie van de openbare ruimte in een wijk. Het ARW 2012 is op deze procedure van toepassing verklaard in paragraaf 1.1 van de Selectieleidraad.

1.2. In paragraaf 3.1 van de Selectieleidraad is het volgende bepaald:

'3.1 Inkoopvoorwaarden

Op de opdracht zijn de UAV 2012 van toepassing.'

1.3. In Hoofdstuk 4 van de Selectieleidraad is het volgende bepaald:

'De selectieprocedure staat stapsgewijs beschreven in paragraaf 4.3. Slechts aan de vijf geselecteerde gegadigden worden de bewijsstukken opgevraagd. Deze bewijsstukken worden binnen de gehanteerde stand-still periode tijdens verificatiegesprekken met de vijf kandidaat-inschrijvers in ontvangst genomen en gecontroleerd. Alleen na een positief resultaat van het verificatiegesprek zal de uitnodiging tot inschrijving definitief zijn. Bij een negatief resultaat wordt de volgende gegadigde in rangorde (plaats 6) uitgenodigd voor een verificatiegesprek.'

1.4. In paragraaf 4.2.1 van de Selectieleidraad is het volgende bepaald:

'4.2.1 Financiële en economische draagkracht

Uw onderneming beschikt voor de uitvoering van de overeenkomst over voldoende financiële en economische draagkracht. Dit verklaart u in eerste instantie door het ondertekenen van de eigen verklaring.

Omzeteis

Er is gekozen om in deze procedure een omzeteis te stellen. De Europese niet-openbare procedure draagt in zich dat op voorhand de aanbestedende dienst de bedrijfsomvang van de zich anmeldende gegadigden niet kent. Deze bedrijfsomvang is wel essentieel voor de op een goede wijze met voldoende zekerheden omgeven vervulling van de opdracht. De grootte van onderhavige opdracht vraagt om een bepaalde maat van de opdrachtnemer. Dit met het oog op financiële draagkracht c.q. een bepaald vermogen tot voorfinanciering gekoppeld aan betalingsvoorwaarden en vervangingscapaciteit gekoppeld aan plannings en/of bezettingsrisico's. Een te grote afhankelijkheid in de bedrijfsvoering van de opdrachtnemer van deze opdracht wordt verder als onwenselijk gezien met het oog op continuïteitsrisico's. Uw onderneming heeft over de afgelopen drie beschikbare boekjaren, afhankelijk van de oprichtingsdatum van de onderneming of van de datum waarmee de ondernemer met zijn bedrijfsvoering is begonnen, een gemiddelde omzet behaald van € 11.000.000,- exclusief btw.

Bewijsstuk: van de 5 hoogst scorende aanmelders wordt, tijdens de 'stand-still' selectieperiode, gevraagd een kopie van de desbetreffende jaarrekeningen of accountantsverklaring te overleggen waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de gestelde omzeteis.

Financiële ratio's

De opdrachtgever wenst inzicht te krijgen in de financiële ratio's van de gegadigde. Hiertoe dient de gegadigde de gevraagde gegevens in te vullen op bijlage 3 (invulmodel selectieleidraad).

Hiervoor gelden de volgende minimumeisen (knock-out criteria):

Gemiddelde solvabiliteit van 20% en gemiddelde quick ratio >1 over de laatste 3 kalenderjaren.

Inzake de rendabiliteit geldt geen minimumeis. De aanwezigheid van rendabiliteit (als gemiddelde over de aangegeven 3 boekjaren) leidt wel tot een score zoals is aangegeven in het invulmodel selectieleidraad (bijlage 3).

Bewijsstuk: van de 5 hoogst scorende aanmelders wordt, tijdens de 'stand-still' selectieperiode, gevraagd een kopie van de desbetreffende jaarrekeningen of accountantsverklaring te overleggen waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de gestelde eisen.

Bankgarantie

Voor dit project is een bankgarantie vereist ter hoogte van 5%.

Bewijsstuk

Van de 5 hoogst scorende aanmelders wordt, tijdens de 'stand-still' selectieperiode, gevraagd een bankverklaring/bereidheidsverklaring of garantstelling moederbedrijf met betrekking tot de bankgarantie aan te reiken.

Van de inschrijver met de economisch meest voordelige inschrijving wordt na het gunningbesluit gevraagd om voor of ten tijde van de ondertekening van de overeenkomst de betreffende bankgarantie te overhandigen.'

1.5. In paragraaf 5.1 van de Selectieleidraad is het volgende bepaald:

'5.1 Algemeen

Een gegadigde kan zich aanmelden als zelfstandige of natuurlijk rechtspersoon of een combinatie van natuurlijke en/of rechtspersonen. Daarnaast is het toegestaan om in te schrijven met onderaannemers en kan er beroep worden gedaan op de technische bekwaamheid of financiële- en economische draagkracht van deze onderaannemers. Dit alles wordt door de gegadigde aangegeven in de Eigen Verklaring.

Algemene eisen

Om de concurrentie te optimaliseren mag een gegadigde maar bij één aanmelding betrokken zijn en wel als:

- Zelfstandig gegadigde;
- Lid van een combinatie, let wel;
 - 1) alle combinanten dienen aan de vereiste financiële eisen te voldoen;
 - 2) de financiële gegevens van de penvoeder van een combinatie zijn maatgevend voor de score inzake de financiële stabiliteit;
 - 3) een combinatie mag na selectie niet meer gewijzigd worden zonder uitdrukkelijke instemming van de opdrachtgever;
 - 4) inzake de product en proceskenmerken gelden de (gezamenlijke) projecten/ervaringen van alle combinanten;
- Onderaannemer of toeleverancier waar een beroep op wordt gedaan;
- Vanuit een holding.

N.B.: De ingediende gegevens t.a.v. de geschiktheidseisen dienen uitsluitend betrekking te hebben op de (werk)maatschappij en niet op de holding/het concern waar deel van wordt uitgemaakt;

Aanmelden als combinatie

In het geval van aanmelding als combinatie gelden de volgende bepalingen:

(...)

- De eisen inzake financiële draagkracht (paragraaf 4.2.1) gelden voor elk van de combinanten
- De financiële gegevens van de penvoerder zijn maatgevend voor de score inzake financiële stabiliteit (zie het invulmodel selectieleidraad, bijlage 3)

Aanmelding met onderaanneming

Wanneer er wordt aangemeld met een onderaannemer waarbij de gegadigde een beroep doet op de technische bekwaamheid van de onderaannemer gelden de volgende bepalingen:

- Bij aanmelding wordt op de Eigen Verklaring vermeld op welke onderaannemers of derden een beroep wordt gedaan.
- Wanneer de gemeente de gegadigde wil selecteren moet deze aantonen dat de gegadigde tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ook daadwerkelijk kan beschikken over de onderaannemer en zijn middelen.
- Wanneer er een beroep wordt gedaan op de technische bekwaamheid van een onderaannemer moet uit een overeenkomst blijken dat de onderaannemer in geval van gunning van de overeenkomst aan de gegadigde zal worden ingezet.
- (...)'

1.6. In de Nota van Inlichtingen van 22 oktober 2014 worden onder meer de volgende vragen en antwoorden weergegeven:

1.6.1. 'Vraag 2: Quick ratio >1. Voor veel grotere bouwbedrijven in Nederland is deze eis niet haalbaar. Wij verzoeken u daarom deze waarde te verlagen naar 0,6 waardoor ook de grote bouwbedrijven in Nederland deel kunnen nemen aan deze selectie.

Antwoord: Uw vraag is aanleiding geweest voor nadere afwegingen met als resultaat:

- De minimumeis voor QR wordt niet verlaagd naar 0,6 maar wordt als minimumeis los gelaten
- In bijlage 3 (rekenmodel) is de berekening van de score voor QR aangepast: onder handhaving van de wegingsfactor van 15 leidt een lagere QR tot een lagere score
- Indien de QR lager is dan 1 dienen de gegadigden een door de accountant opgestelde verklaring met toelichting te overleggen waaruit blijkt dat de betreffende onderneming in staat is het liquiditeitsrisico op korte termijn afdoende te pareren. Deze verklaring wordt gevraagd te overleggen tijdens het verificatiegesprek.'

1.6.2. 'Vraag 22: Alle combinanten dienen individueel aan de omzeteis te voldoen. Door te eisen dat iedere combinant afzonderlijk aan de gestelde omzeteis moet voldoen, wordt combinatievorming onnodig beperkt. Waarom is een verzwaarde omzeteis van een samenwerking van twee ondernemers noodzakelijk ten opzichte van een hoofdaannemer-onderaannemerconstructie (waarvoor de verzwaarde omzeteis niet geldt)? Hierdoor wordt een groep MKB-bedrijven uit de regio uitgesloten van deelname. Wij zijn van mening dat dit niet gewenst is. Wij verzoeken u daarom de aanvullende eisen bij combinaties (individueel voldoen elke combinatie) te laten vervallen.

Antwoord: De combinanten zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk en dus verantwoordelijk voor de volledige omvang van de opdracht. Er is dan ook geen sprake van een verzwaarde omzeteis. Het staat u vrij te kiezen voor combinatievorming c.q. onderaanneming. Wij bestrijden dat hierdoor een groep MKB uit de regio wordt uitgesloten van deelname.'

- 1.6.3. Vraag 25: Is het stellen van omzeteisen niet in strijd met de gids proportionaliteit?

Antwoord: Nee. De keuze voor het stellen van een omzeteis wordt expliciet beargumenteerd in de selectieleidraad (pagina 14).'

- 1.7. Klager heeft in haar aanmelding een Eigen Verklaring ingediend waarin wordt meegedeeld dat zij een beroep doet op haar onderaannemer X om te voldoen aan de eisen met betrekking tot financiële en economische draagkracht, technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid. Tevens is bij de aanmelding ingediend een door klager en X ondertekende verklaring waarin klager vermeldt dat zij een beroep doet op de technische bekwaamheid van X en X verklaart dat klager daadwerkelijk kan beschikken over de voor de technische uitvoering van de opdracht noodzakelijke middelen van X. Tevens verklaart X aan de eisen met betrekking tot financiële en economische draagkracht te voldoen.

- 1.8. Op 12 november 2014 heeft beklagde om 15:42 uur per email het volgende bericht aan klager gestuurd:

'N.a.v. ons telefonisch overleg eerder deze middag bevestig ik hierbij dat afgesproken is dat de onderstaande documenten/info in het kader van de selectiefase aanbesteding "realisatie openbare ruimte [Naam]" uiterlijk donderdagochtend 13-11-2014 09.00 uur zijn ingediend op het mailadres van de contactpersoon van de gemeente bij deze aanbesteding, te weten: [e-mail]

1) U heeft de solvabiliteitsgemiddelden over de jaren 2011-2012-2013 ingediend. Ik verzoek u aan te geven op welke paginas van de ingediende jaarverslagen deze te vinden zijn.

2) Bankgarantie 5%: zie pagina 14 en 15 van de selectieleidraad [Naam] voor de bewijsstukken

3) Bewijs dat u daadwerkelijk kunt beschikken over de vereiste financiële middelen zoals bedoeld in de selectieleidraad [Naam].'

- 1.9. Op 13 november 2014 heeft klager de in 1.8 hiervoor genoemde documenten en informatie bij beklagde aangeleverd.

- 1.10. Op 3 december 2014 heeft beklagde per brief aan klager meegedeeld dat deze een ongeldige aanmelding heeft ingediend. Als motivering voor deze beslissing worden in de brief de volgende redenen genoemd:

a. Klager voldoet niet aan de omzeteis en heeft om aan die eis te voldoen conform artikel 3.6.4 ARW 2012 een beroep gedaan op de financiële middelen van onderaannemer X, waarvan een Eigen Verklaring en een "verklaring beroep op een derde" is ingediend in de aanmelding. In die laatste verklaring wordt door X niet aangegeven dat een beroep op haar financiële draagkracht werd gedaan. Beklaagde beschouwt de op 13 november 2014 ingediende gewijzigde verklaring van de onderaannemer als een ongeoorloofde aanpassing van de aanmelding.

b. Klager heeft een bereidheidsverklaring van een bank met betrekking tot een bankgarantie ingediend welke is gemaximeerd tot een bedrag van € 250.000,-. Dit stemt niet overeen met de gevraagde 5% en het staat niet

vast dat de door klager aangeboden garantie toereikend zal zijn in relatie tot het bedrag van de aanbidding.

- 1.11. Op 9 december 2014 heeft klager bij beklagde bezwaar gemaakt tegen de selectiebeslissing, op de volgende gronden:
 - a. Inschrijving als combinatie was niet mogelijk omdat de omzeteis voor elke combinant geldt, wat in strijd is met Voorschrift 3.5 H van de Gids Proportionaliteit. Deze eis is ondanks de bezwaren die daartegen gemaakt zijn niet aangepast in de Nota van Inlichtingen.
 - b. Klager mocht een beroep doen op de financiële draagkracht van een onderaannemer en hoefde op grond van de tekst in paragraaf 4.2 van de Selectieleidraad de bewijsstukken dienaangaande niet bij de aanmelding in te dienen.
 - c. Dit bewijs is door beklagde in haar email van 12 november 2014 gevraagd, maar moest in strijd met het ARW 2012 al de volgende ochtend worden ingeleverd.
 - d. Een ongelimiteerde bankgarantie is in strijd met de Gids Proportionaliteit. De huisbankier van klager heeft telefonisch overleg gevoerd met beklagde, waarbij door beklagde is aangegeven dat 5% van € 5.000.000,- als bankgarantie zou worden geaccepteerd. De huisbankier van klager is bereid dit te bevestigen.
- 1.12. Op 10 december 2014 heeft beklagde per brief de hiervoor genoemde bezwaren van klager zonder verdere toelichting van de hand gewezen en geweigerd de standstill periode op te schorten.

2. Beschrijving klacht

2.1. Klachtonderdeel 1

Beklaagde heeft de aanmelding van klager onterecht als ongeldig terzijde gelegd vanwege het ontbreken van bewijsstukken met betrekking tot financiële draagkracht.

2.2. Klachtonderdeel 2

Beklaagde heeft de aanmelding van klager onterecht als ongeldig terzijde gelegd vanwege het afkeuren van de door klager overgelegde bereidheidsverklaring.

2.3. Klachtonderdeel 3

Beklaagde heeft gehandeld in strijd met voorschrift 3.5 H van de Gids Proportionaliteit.

2.4. Klachtonderdeel 4

Beklaagde houdt ten onrechte vast aan de stand-still termijn en schort de aanbestedingsprocedure niet op.

3. Onderbouwing klacht

3.1. Klachtonderdeel 1

Klager heeft bij haar aanmelding in haar eigen verklaring aangegeven een beroep te doen op derden. De eigen verklaring van de onderaannemer X zat hier ook bij;

dat geldt ook voor de verklaring beroep op derden. Beklaagde heeft een verzoek gedaan om toelichting (zie 1.8 hiervoor) waarbij zij onder punt 3 de bewijsstukken vraagt; echter in haar brief tot afwijzing (zie 1.10 hiervoor) verklaart zij dat dit bewijsstuk bij de aanmelding aanwezig diende te zijn. Conform de Selectieleidraad hoefde dit bewijsstuk volgens klager echter niet bij aanmelding aanwezig te zijn.

3.2. Klachtonderdeel 2

Bij de voorselectie is de aanneemsom nog niet bekend. Een bank kan geen ongelimiteerde bereidheidsverklaring afgeven voor een nog nader in te vullen bedrag. Klager en haar bankier hebben hierover contact gehad met beklaagde. In overleg tussen beklaagde en de bank is een maximaal bedrag afgesproken dat boven de raming zou liggen om zo dit probleem op te lossen. Hierbij vermeldend dat dit een bereidheidsverklaring betreft. Bij eventuele gunning dient op basis van de aanneemsom de echte bankgarantie afgegeven te worden. Daarom kan pas bij gunning beoordeeld worden of de aannemer aan de eis voor bankgarantie voldoet. Beklaagde heeft hierover nooit om toelichting gevraagd. Het bedrag had op verzoek van beklaagde ook hoger gezet kunnen worden, maar dit bedrag is in onderling overleg tussen klager en beklaagde afgesproken.

3.3. Klachtonderdeel 3

De verzwaarde eis voor combinatievorming is in strijd met het proportionaliteitsbeginsel en beperkt de marktwerking. Ondanks bewaren hiertegen heeft beklaagde deze eis niet aangepast. Hierdoor zijn marktpartijen onterecht uitgesloten wat volgens klager tot heraanbesteding moet leiden. Opmerkelijk hierbij is dat de solvabiliteitseis waardoor grote bedrijven uitgesloten dreigden te worden, wel is aangepast.

3.4. Klachtonderdeel 4

De gemeente geeft in de Selectieleidraad aan geen klachtenmeldpunt in te stellen maar hiervoor naar de Commissie van Aanbestedingsexperts te verwijzen. Beklaagde wijst de Commissie aan maar heeft de procedure niet opgeschort in afwachting van het advies van de Commissie. Klager meent dat de klachtenafhandeling conform de Aw 2012 hierdoor niet serieus genomen wordt.

4. Reactie beklaagde

4.1. Beklaagde wijst er op dat de onderaannemer X in zijn verklaring niet aangeeft dat het gaat om een beroep op de financiële draagkracht dat betrekking heeft op zijn aandeel in het project of op de totale opdrachtwaarde. Ook voldoet klager niet aan het knock-out criterium van de bankgarantie.

4.2. Beklaagde verwijst voor het overige naar haar brief van 3 december 2014 aan klager (zie 1.10 hiervoor), waarin de bezwaren van klager gemotiveerd ongegrond zijn verklaard.

5. Beoordeling

5.1. De Commissie stelt voorop dat beklaagde een Europese niet-openbare aanbestedingsprocedure heeft gehouden. Op deze aanbestedingsprocedure zijn onder andere de volgende bepalingen van toepassing: Delen 1 en 2 Aw 2012; Hoofdstuk 3 ARW 2012; Gids Proportionaliteit.

5.2. Klachtonderdeel 1

- 5.2.1. Volgens artikel 3.6.4 ARW 2012 is het een gegadigde toegestaan zich te beroepen op de financiële en economische draagkracht van andere natuurlijke personen of rechtspersonen, ongeacht de juridische aard van zijn banden met die natuurlijke personen of rechtspersonen. Een gegadigde moet in dat geval bij de aanbestedder aantonen dat hij kan beschikken over de voor de uitvoering van de opdracht noodzakelijke middelen van die natuurlijke personen of rechtspersonen.
- 5.2.2. Zoals uit 1.7 en 1.8 hiervoor blijkt, heeft X niet expliciet verklaard haar financiële middelen ter beschikking van klager te zullen stellen. Mogelijk heeft X met haar verklaring – namelijk: dat zij voldeed aan de eisen met betrekking tot financiële en economische draagkracht – willen verklaren dat zij haar financiële middelen ter beschikking van klager stelde, maar dat blijkt naar het oordeel van de Commissie onvoldoende duidelijk uit die verklaring. Het voorgaande betekent dat de aanmelding van klager niet voldeed aan het bepaalde in artikel 3.6.4 ARW 2012.
- 5.2.3. Beklaagde had vervolgens op grond van artikel 3.13.7 ARW 2012 klager in de gelegenheid moeten stellen het gebrek in de bij haar aanmelding behorende Eigen Verklaring binnen twee werkdagen te herstellen.
- 5.2.4. Uit de feiten kan worden opgemaakt (zie 1.8 hiervoor) dat beklagde slechts een halve dag aan klager heeft gegeven om het gebrek in haar aanmelding te herstellen. De Commissie merkt terzijde op dat beklagde met het voorgaande reeds in strijd heeft gehandeld met het bepaalde in artikel 3.13.7 ARW 2012.
- 5.2.5. Nadat klager binnen de door beklagde aangegeven termijn het gebrek in haar Eigen Verklaring had hersteld, heeft beklagde onverwacht het standpunt ingenomen dat het alsnog geleverde bewijs niet kon worden aanvaard omdat klager het reeds in haar aanmelding had moeten aanleveren. De Commissie is van oordeel dat – nog afgezien van het feit dat zij daarmee heeft gehandeld in strijd met het vertrouwensbeginsel – beklagde heeft gehandeld in strijd met het bepaalde in artikel 3.13.7 ARW 2012. Daarin is immers bepaald dat een aanbestedende dienst in het geval van een gebrek in de eigen verklaring of de bewijsmiddelen de betreffende ondernemer in de gelegenheid stelt om het gebrek te herstellen binnen een termijn van 2 werkdagen, te rekenen vanaf de dag van verzending van een verzoek daartoe (vergelijk ook Advies 38 van de Commissie).
- 5.2.6. Het eerste onderdeel van de klacht is derhalve gegrond.

5.3. Klachtonderdeel 2

- 5.3.1. Beklaagde heeft in paragraaf 4.2.1 van de Selectieleidraad geëist dat de gegadigden met de 5 hoogst scorende aanmeldingen tijdens de stand-still selectieperiode een bankverklaring/bereidheidsverklaring of garantstelling moederbedrijf met betrekking tot de bankgarantie ter hoogte van 5% overleggen (zie 1.4 hiervoor).
- 5.3.2. Klager behoorde tot de gegadigden met de 5 hoogst scorende aanmeldingen en heeft op verzoek van beklagde een bereidheidsverklaring van haar huisbank met betrekking tot een bankgarantie ingediend. Beklaagde heeft de aanmelding van klager vervolgens echter ongeldig verklaard, omdat de bereidheidsverklaring van de bank van klager was gemaximeerd tot een bedrag van € 250.000,-. Dat bedrag stemt volgens beklagde niet overeen met de gevraagde 5% en het staat niet vast dat de door klager aangeboden garantie toereikend zal zijn in relatie tot het bedrag van de aanbieding.

- 5.3.3. De Commissie is van oordeel dat het standpunt van beklaagde – namelijk: dat het bedrag van € 250.000,- niet overeenstemt met de door haar geëiste bankgarantie van 5% – alleen dan grondslag kan bieden voor de ongeldigverklaring van de aanmelding van klager, wanneer beklaagde haar standpunt onderbouwt met een verwijzing naar de vooraf bekend gemaakte waarde van de opdracht. De Commissie heeft echter nóch in de aankondiging van de opdracht noch in de overige aanbestedingsstukken enige aanduiding aangetroffen van de waarde van de opdracht.
- 5.3.4. Het voorgaande betekent dat de door beklaagde gestelde eis (zie 5.3.1 hiervoor) onvoldoende transparant is en dat beklaagde de aanmelding van klager niet op basis van die eis ongeldig mocht verklaren.
- 5.3.5. Het tweede onderdeel van de klacht is derhalve gegrond.
- 5.3.6. De Commissie overweegt ten overvloede nog het volgende. Het komt de Commissie in het licht van het voorgaande aannemelijk voor dat de bank van klager niet bereid was een "blanco cheque" te tekenen, maar een maximum bedrag in de af te geven bereidheidsverklaring wilde opnemen. In dat licht bezien komt de stelling van klager dat zij – met haar bank – de hoogte van dat maximumbedrag vooraf inderdaad met beklaagde heeft afgestemd, eveneens aannemelijk voor: beklaagde heeft die stelling in ieder geval niet betwist in haar brief van 10 december 2014 (zie 1.12 hiervoor).

5.4. Klachtonderdeel 3

- 5.4.1. In Voorschrift 3.5 H Gids Proportionaliteit is het volgende bepaald:

'De aanbestedende dienst stelt geen hogere eisen aan combinaties van inschrijvers (samenwerkingsverbanden) dan hij stelt aan een enkelvoudige inschrijver.'

- 5.4.2. De Commissie is van oordeel dat de eis dat elk lid van een combinatie afzonderlijk aan de omzeteis moet voldoen een hogere eis is dan de eis gesteld wordt aan een enkelvoudige inschrijver. De Commissie stelt vast dat beklaagde deze afwijking van het bepaalde in Voorschrift 3.5 H Gids Proportionaliteit niet heeft gemotiveerd. Dat betekent dat beklaagde in strijd met het bepaalde in art. 1.10, vierde lid, Aw 2012 is afgeweken van dat Voorschrift.

- 5.4.3. Het derde onderdeel van de klacht is derhalve gegrond.

5.5. Klachtonderdeel 4

- 5.5.1. Noch de Aanbestedingswet 2012, noch het Reglement van de Commissie voorziet in een verplichting van de aanbestedende dienst tot opschorting van de aanbestedingsprocedure wanneer een ondernemer ter zake die procedure een klacht indient bij de aanbestedende dienst of bij de Commissie. Wel stelt de Commissie het op prijs wanneer de aanbestedende dienst het advies van de Commissie afwacht alvorens onomkeerbare beslissingen in de aanbestedingsprocedure te nemen.
- 5.5.2. Het vierde onderdeel van de klacht is derhalve ongegrond.
- 5.5.3. Ten overvloede overweegt de Commissie dat zij met klager van oordeel is dat beklaagde de klachten van klager onvoldoende serieus heeft genomen, gelet op haar weigering die klachten in behandeling te nemen. Beklaagde heeft in haar Selectieleidraad bepaald dat klachten direct bij de Commissie moeten worden in-

gediend. Ook na een daartoe strekkend verzoek van de Commissie heeft be-
klaagde geweigerd de klachten eerst zelf in behandeling te nemen.

6. Advies

De Commissie acht de onderdelen 1, 2 en 3 van de klacht **gegrond** en onderdeel
4 **ongegrond**.

7. Aanbeveling

De Commissie merkt op dat het de voorkeur verdient – conform de bedoelingen
van de wetgever – dat wanneer een ondernemer een klacht heeft omtrent het
verloop van een aanbestedingsprocedure, die klacht in eerste instantie kan wor-
den neergelegd bij de aanbestedende dienst opdat, bij gegrond bevinden, de
aanbestedingsprocedure mogelijk nog kan worden aangepast of vroegtijdig tot
heraanbesteding kan worden besloten. Dat veronderstelt dat de aanbestedende
dienst serieus aandacht besteedt aan de klachtbehandeling. Het instellen van een
klachtenmeldpunt is daartoe een eerste goede stap.

Den Haag, 28 april 2016

w.g.:

Mr. J.G.J. Janssen
Voorzitter

Prof.mr. C.E.C. Jansen
Vicevoorzitter

Mr. drs. T.H. Chen
Commissielid